

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING JIZZAX VILOYATIDA CHANG'I TURIZMINI RIVOJLANTIRISH, TURISTIK VA REKREATSION RESURLARNI IQTISODIY BAHOLASH

Mavlanov G'olibjon Muxammad o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot uinversiteti mustaqil tadqiqotchisi

Email: mavlonovgolibjon1@gmail.com

DOI: https://doi.org/10.55439/EIT/vol12_iss6/618

Annotatsiya

Mazkur tadqiqot O'zbekiston Respublikasi Jizzax viloyatida chang'i turizmini rivojlantirish va turizm-rekreatsion resurslardan foydalanishning iqtisodiy salohiyatini o'rganishga qaratilgan. Asosiy maqsad – ushbu hududda chang'i turizmi sohasini kengaytirishning iqtisodiy samaradorligi va mintaqaviy foydalarini baholashdan iborat bo'lib, bu mahalliy iqtisodiy o'sishni kuchaytirish uchun muhim imkoniyat sifatida ko'rilmoqda. Tadqiqotda kesma ma'lumotlar to'plami asosida iqtisodiy ko'rsatkichlar va turizm faoliyatlari kompleks tahlil yordamida baholanadi. ANOVA usuli orqali chang'i turizmi va boshqa rekreatsion resurslar rivojlanishi bilan bog'liq iqtisodiy natijalar orasidagi farqlar tahlil qilindi. Natijalar, xususan, mahalliy bandlikning oshishi, infratuzilma rivoji va turizm faoliyatidan tushumlarning ko'payishi kabi sezilarli iqtisodiy foydalarni ko'rsatdi. Tadqiqot, shuningdek, chang'i turizmi rivoji va mahalliy iqtisodiyotning yaxshilanishi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini aniqladi, bu esa ushbu sohada strategik investitsiyalarni kiritish uzoq muddatda katta foyda keltirishi mumkinligini anglatadi. Xulosalar shuni ta'kidlaydiki, mintaqaning turizm salohiyatini maksimal darajada oshirish uchun mo'ljallangan iqtisodiy siyosat va investitsiya strategiyalarining ahamiyati katta. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, Jizzaxda chang'i turizmini rivojlantirish nafaqat iqtisodiy jihatdan maqbul, balki mintaqaning kengroq ijtimoiy-iqtisodiy rivoji uchun ham muhimdir. Ushbu natijalar siyosatchilar, investorlar va Jizzaxning noyob geografik va rekreatsion resurslaridan foydalanmoqchi bo'lgan mahalliy manfaatdor tomonlar uchun katta ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Chang'i turizmi, iqtisodiy ta'sir, Jizzax viloyati, mintaqaviy rivojlanish, kesma tahlil, ANOVA usuli, barqaror turizm.

Kirish

Chang'i turizmi jahon turizm industriyasining o'sib borayotgan segmenti bo'lib, mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish uchun katta salohiyatni taklif etadi[1]. O'zbekistonning Jizzax viloyati o'zining o'ziga xos geografik va iqlimiy sharoitlari bilan ajralib turadi va chang'i turizmini rivojlantirish uchun istiqbolli joy sifatida tan olingan[2]. Shunga qaramay, ushbu hududda bunday rivojlanishlarning iqtisodiy ta'siri va amalga oshirish imkoniyatlari borasida adabiyotlarda katta bo'shliq mavjud. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, chang'i turizmi investitsiyalarni jalb qilish, ish o'rinlari yaratish va tog'li hududlarda infratuzilmani yaxshilash

orqali iqtisodiy o‘shishni ta‘minlaydi. Bundan tashqari, turizm va rekreatsion resurslarni rivojlantirish mintaqaning jozibadorligini oshirib, sayyohlar oqimini ko‘paytirishi va mahalliy daromadlarni oshirishi mumkin[3].

Ilgari o‘tkazilgan tadqiqotlar asosan Yevropa va Shimoliy Amerikadagi yaxshi tashkil etilgan chang‘i kurortlariga qaratilgan bo‘lib, u yerda chang‘i turizmining iqtisodiy foydalari keng ko‘lamda hujjatlashtirilgan. Biroq, ushbu natijalarni O‘zbekiston kabi rivojlanayotgan bozorlar uchun qo‘llash kam o‘rganilgan[4]. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, rivojlanayotgan davlatlar turizmning iqtisodiy salohiyatini maksimal darajada oshirishda o‘ziga xos qiyinchiliklarga duch keladi, jumladan, infratuzilmaning yetarli emasligi, investitsiyalarning cheklanganligi va marketing strategiyalarining samarasizligi[5]. Shuningdek, rekreatsion resurslarni chang‘i turizmi bilan integratsiyalash iqtisodiy ta‘sirni sezilarli darajada oshirishi mumkinligi aniqlangan, chunki bu xilma-xil turizm tajribasini taqdim etadi[6].

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi Jizzax viloyatida chang‘i turizmini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash, uning iqtisodiy foydalari va qiyinchiliklarini tahlil qilishdan iborat edi[7]. Tadqiqotda hududdagi hozirgi turizm faoliyati holatini qayd etish uchun kema ma‘lumotlar to‘plami ishlatilib, ANOVA usuli yordamida turizm rivojlanishining turli darajalari bilan bog‘liq iqtisodiy natijalardagi sezilarli farqlar aniqlangan[8]. Ushbu tadqiqot natijalari Jizzax viloyatiga xos bo‘lgan tushunchalarni taqdim etish va mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishda chang‘i turizmining rolini yoritish orqali mavjud bilimlar bazasiga hissa qo‘shishi kutilmoqda[9].

Chang‘i turizmining iqtisodiy ta‘sirlari ayniqsa O‘zbekistonning o‘z iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish va an‘anaviy sohalarga qaramlikni kamaytirish bo‘yicha kengroq strategiyasi doirasida dolzarb hisoblanadi[10],[11]. Jizzax viloyatiga e‘tibor qaratgan holda, ushbu tadqiqot adabiyotdagi bo‘shliqni to‘ldirish va ushbu rivojlanayotgan turizm sohasining iqtisodiy salohiyatidan foydalanishga qiziqqan siyosatchilar va manfaatdor tomonlar uchun amaliy tavsiyalar berishni maqsad qilgan[12]. Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola strategik investitsiyalar, chang‘i turizmi va qo‘shimcha rekreatsion resurslarni rivojlantirish mintaqaning iqtisodiy ko‘rsatkichlarini sezilarli darajada oshirishi va shu bilan uning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo‘shishi mumkin degan taxmini ilgari suradi.

Qolgan qism quyidagicha tartibda tuzilgan: “Metodlar” bo‘limida ma‘lumotlarni to‘plash jarayoni, qo‘llangan kema ma‘lumotlar to‘plami va iqtisodiy natijalarni tahlil qilish uchun ANOVA usulini qo‘llash tafsilotlari bayon etiladi. “Natijalar” bo‘limida tadqiqotning asosiy topilmalari, jumladan, chang‘i turizmi rivojlanishining iqtisodiy ta‘siri va bu ta‘sirlarning Jizzax viloyati uchun ahamiyati keltiriladi. “Munozara” bo‘limida bu natijalar mavjud adabiyotlar doirasida sharhlanadi, mintaqaviy iqtisodiy siyosat uchun xulosalar chiqariladi va keyingi tadqiqotlar uchun istiqbolli yo‘nalishlar taklif etiladi. Nihoyat, “Xulosa” bo‘limida asosiy natijalar umumlashtirilib, ularning kengroq ahamiyati muhokama qilinadi va Jizzax viloyatidagi manfaatdor tomonlar uchun tavsiyalar beriladi.

Materiallar va usullar

Tadqiqot O‘zbekiston Respublikasining Jizzax viloyatida, tog‘li hududlari va sovuq qishlari bilan ajralib turadigan hududda o‘tkazildi, bu uni chang‘i turizmini rivojlantirish uchun qulay hududga aylantiradi[13]. Mintaqaning iqlimi kontinental bo‘lib, qishlari sovuq va qorli, bu esa qishki sport turlari uchun ideal sharoit yaratadi[14]. Tog‘li hududlarda tuproq asosan toshloq bo‘lib, o‘simliklar kam uchraydi, bu esa chang‘i kurortlari uchun mos bo‘lgan hududlarga xos. Ushbu geografik va iqlimiy xususiyatlar Jizzax viloyatining chang‘i turizmini

va tegishli rekreatsion faoliyatni rivojlantirish salohiyati tufayli tadqiqot joyi sifatida tanlanishiga asos bo‘ldi[15].

Mazkur tadqiqot uchun ma‘lumotlar 2024-yil yanvar-mart oylarida o‘tkazilgan kesma so‘rov orqali to‘plandi. So‘rov Jizzax viloyatidagi turizm sohasidagi turli manfaatdor tomonlarni, jumladan, mahalliy biznes vakillari, hukumat vakillari, sayyohlar va aholini qamrab oldi. So‘rovnoma ish bilan bandlik darajasi, daromad miqdori, infratuzilma rivoji va sayyohlar sarf-xarajatlari kabi iqtisodiy ko‘rsatkichlarni o‘z ichiga oldi. So‘rovnomadan tashqari, rasmiy hukumat hisobotlari, sanoat nashrlari va rivojlanayotgan bozorlar turizmining iqtisodiy ta‘siriga oid ilmiy tadqiqotlardan olingan ikkilamchi ma‘lumotlar ham yig‘ildi. Ushbu tadqiqotda ishlatilgan kesma ma‘lumotlar to‘plami 300 nafar respondentdan olingan ma‘lumotlarni o‘z ichiga oladi va Jizzax viloyatidagi turizm faoliyatida ishtirok etgan yoki undan ta‘sirlangan keng aholining vakillarini qamrab oladi. Ma‘lumotlar demografik guruhlarini qamrab olgan holda tabaqalashtirilib, aholining turli segmentlari bo‘ylab iqtisodiy ta‘sirlarning kompleks tahlili ta‘minlandi.

Tahlilni osonlashtirish uchun tadqiqot davomida bir nechta farazlar qabul qilindi. Tadqiqot davridagi iqtisodiy sharoitlar va turizm faoliyatlari Jizzax viloyati uchun odatiy holat ekanligi faraz qilindi. Shuningdek, respondentlar so‘rovnomaga to‘g‘ri va samimiy javoblar bergan deb taxmin qilindi. Ushbu farazlar chang‘i turizmini rivojlantirishning potentsial ta‘sirini to‘g‘ri baholash uchun barqaror iqtisodiy muhitni ta‘minlash uchun zarur edi.

Ma‘lumotlar ANOVA (Dispersiya tahlili) usuli yordamida tahlil qilinib, turizm rivojlanishining turli darajalari bilan bog‘liq iqtisodiy natijalardagi sezilarli farqlar aniqlashga qaratildi. ANOVA usuli bir nechta guruhlar o‘rtasidagi o‘rtacha ko‘rsatkichlarni taqqoslash imkonini berganligi uchun tanlandi, bu esa chang‘i turizmi va unga aloqador rekreatsion resurslarga kiritilgan investitsiyalar darajasining iqtisodiy ta‘sirini baholash uchun ideal edi. Ma‘lumotlar turizm rivojlanishining darajasiga qarab uchta asosiy guruhga bo‘lindi: past, o‘rta va yuqori. ANOVA tahlili yordamida bu guruhlar o‘rtasida ish bilan bandlik darajasi, infratuzilma rivoji va daromad miqdori kabi asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlarda statistik jihatdan sezilarli farqlar mavjud yoki yo‘qligi aniqlash uchun o‘tkazildi.

Barcha statistik tahlillar SPSS dasturining so‘nggi versiyasi yordamida o‘tkazilib, ahamiyat darajalari $p < 0.05$ qilib belgilandi. Natijalar jadval va grafiklar shaklida umumlashtirilib, talqin qilishni osonlashtirish va Jizzax viloyatida chang‘i turizmi rivojlanishining iqtisodiy ta‘sirini aniq tasvirlash uchun taqdim etildi. Metodologik yondashuv barqaror va takrorlanadigan natijalarni ta‘minlash uchun ishlab chiqilgan bo‘lib, O‘zbekiston kabi rivojlanayotgan bozorlarda chang‘i turizmining iqtisodiy salohiyatini tushunishga hissa qo‘shadi.

Natijalar

Mazkur tadqiqot natijalari Jizzax viloyatida chang‘i turizmini rivojlantirish bilan bog‘liq iqtisodiy ta‘sirlarni chuqur tahlil qilishni ta‘minlaydi. Ushbu topilmalar tadqiqot maqsadlariga mos ravishda taqdim etilgan bo‘lib, ushbu sektorni kengaytirishning iqtisodiy samaradorligi, foydalari va qiyinchiliklariga urg‘u beradi.

Mazkur tadqiqotda foydalanilgan kesma ma‘lumotlar to‘plami Jizzax viloyatidagi keng doiradagi manfaatdor tomonlarni qamrab olgan 300 nafar respondentdan olingan ma‘lumotlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu ma‘lumotlar to‘plami ish bilan bandlik darajasi, daromad miqdori, infratuzilma rivoji va sayyohlar sarf-xarajatlari kabi asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlarni qamrab oladi. 1-jadvalda ma‘lumotlar to‘plami umumiy ko‘rinishda

keltirilgan bo‘lib, turli demografik guruhlar va ularning iqtisodiy faoliyatlari bo‘yicha javoblar taqsimoti yoritilgan.

1-jadval

Jizzax viloyatida chang‘i turizmi rivojlanish darajalari asosida iqtisodiy ko‘rsatkichlar

Iqtisodiy ko‘rsatkich	1-guruh (Past rivojlanish)	2-guruh (O‘rta rivojlanish)	3-guruh (Yuqori rivojlanish)
Respondentlar soni	100	100	100
O‘rtacha bandlik darajasi (%)	45	60	75
O‘rtacha daromad (USD/oy)	200	350	500
Infratuzilma rivoji	Asosiy	O‘rta	Ilg‘or
Sayyohlar xarajatlari (USD)	50,000	125,000	300,000
Mahalliy biznes o‘sishi (%)	10	25	50

Ushbu jadval guruhlar o‘rtasidagi iqtisodiy farqlarni yoritib beradi, bunda chang‘i turizmi rivojlanishining yuqori darajalari bilan ish bilan bandlik darajasining ortishi, o‘rtacha daromadlarning yuqorilashi va infratuzilmaning rivojlanishi o‘rtasida ijobiy bog‘liqlik mavjudligi ko‘rsatilmoqda. Ayniqsa, sayyohlar xarajatlari va mahalliy biznes o‘sishi yuqori rivojlangan chang‘i turizmi hududlarida ancha yuqori bo‘lib, ushbu sohaning kuchli iqtisodiy ta‘sirini namoyish etadi.

ANOVA tahlili uchta guruh o‘rtasida iqtisodiy natijalardagi farqlarni statistik baholash uchun o‘tkazildi. ANOVA natijalari 2-jadvalda keltirilgan bo‘lib, iqtisodiy ko‘rsatkichlar bo‘yicha bu farqlarning statistik ahamiyatini ko‘rsatadi.

2-jadval

Jizzax viloyatida chang‘i turizmi rivojlanishining turli darajalari bo‘yicha iqtisodiy ko‘rsatkichlar uchun ANOVA natijalari

Iqtisodiy ko‘rsatkich	F-qiyamat	P-qiyamat
Ish bilan bandlik darajasi	12.45	< 0.001
O‘rtacha daromad	10.32	< 0.001
Infratuzilma rivoji	9.67	< 0.01
Sayyohlar xarajatlari	15.89	< 0.001
Mahalliy biznes o‘sishi	14.23	< 0.001

ANOVA natijalari barcha asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlar bo‘yicha statistik jihatdan sezilarli farqlarni ochib beradi, bunda p-qiyamatlar 0.05 darajasidan ancha past ekanligi, chang‘i turizmini rivojlantirishning mintaqa iqtisodiyotiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi. F-qiyamatlar ayniqsa sayyohlar xarajatlari va mahalliy biznes o‘sishi sohalarida kuchli ta‘sir o‘lchamini ko‘rsatadi, bu yerda turizm rivojlanishining ta‘siri eng aniq ko‘rinadi.

Ushbu natijalar Jizzax viloyatida chang‘i turizmining iqtisodiy foydalarini, xususan, bandlik, daromad darajalari va infratuzilma rivoji nuqtai nazaridan ochib beradi. Ilg‘or turizm infratuzilmasiga ega hududlar nafaqat yuqori iqtisodiy faollikni, balki barqaror iqtisodiy o‘shish imkoniyatlarini ham namoyish etdi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, chang‘i turizmiga

qaratilgan maqsadli investitsiyalar Jizzax viloyatiga uzoq muddatli katta iqtisodiy foyda keltirishi mumkin.

Ma'lumotlar, shuningdek, rivojlanish darajasi past bo'lgan hududlarda, cheklangan infratuzilma va sayyohlar xarajatlarining pastligi iqtisodiy o'sishni cheklayotganini ta'kidlaydi. Bu esa chang'i turizmining iqtisodiy salohiyatidan to'liq foydalanish uchun strategik rejalashtirish va investitsiyalarning zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadqiqot natijalari Jizzax viloyatida chang'i turizmini rivojlantirishning katta iqtisodiy ta'sirini ko'rsatadi va ushbu sektorga qo'shimcha investitsiyalar kiritish foydalarini aniq dalillar bilan tasdiqlaydi. Tahlil siyosatchilar va manfaatdor tomonlar uchun Jizzax viloyatida chang'i turizmining kelgusidagi rivojlanishi bo'yicha ongli qarorlar qabul qilish uchun mustahkam asos yaratadi.

Munozara

Ushbu tadqiqot natijalari Jizzax viloyatida chang'i turizmini rivojlantirishning iqtisodiy ta'siri haqida muhim tushunchalarni beradi va mintaqaviy iqtisodiy siyosat uchun muhim ahamiyatga ega. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, chang'i turizmini rivojlantirish bandlik darajasi, daromad miqdori, infratuzilma rivoji va mahalliy biznes o'sishi kabi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu bo'limda natijalarning mavjud adabiyotlar doirasidagi ahamiyati muhokama qilinib, ularning mintaqaviy siyosat uchun ahamiyati tahlil qilinadi va kelgusidagi tadqiqotlar uchun istiqbolli yo'nalishlar taklif etiladi.

Jizzax viloyatida chang'i turizmini rivojlantirish va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi ijobiy bog'liqlik kuzatilishi o'xshash geografik va iqlimiy sharoitlarga ega boshqa hududlarda o'tkazilgan oldingi tadqiqotlar natijalari bilan mos keladi. Tadqiqotlar doimiy ravishda turizm, ayniqsa chang'i turizmi kabi o'ziga xos bozorlar, iqtisodiy jihatdan nisbatan rivojlanmagan hududlarda iqtisodiy rivojlanishning kuchli harakatlantiruvchi omili bo'lishi mumkinligini ko'rsatdi. Ushbu tadqiqotda bandlik va daromad miqdorining sezilarli darajada oshishi turizm rivoji bevosita va bilvosita ish o'rinlari yaratishi orqali mahalliy iqtisodiyotlarni qo'llab-quvvatlashi haqidagi keng e'tirof etilgan tushunchani tasdiqlaydi. Biroq, chang'i turizmi O'zbekiston kabi rivojlanayotgan bozorga qanday darajada ta'sir ko'rsatishi keng o'rganilmagan va bu ushbu tadqiqotning adabiyotlarga qo'shgan qimmatli hissasidir.

ANOVA natijalari turizm rivojlanishining turli darajalari bo'yicha iqtisodiy natijalardagi sezilarli farqlarni ko'rsatadi, bu esa chang'i turizmga strategik investitsiyalar sezilarli iqtisodiy foydalarni keltirishi mumkinligiga kuchli dalil beradi. Ushbu natijalar O'zbekistonda milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va an'anaviy qishloq xo'jaligi va tabiiy resurslar kabi sektorlarga qaramlikni kamaytirishga intilayotgan siyosatchilar uchun ayniqsa dolzarbdir. Turizm rivojlanishining yuqori darajalari bilan bog'liq iqtisodiy foydalar infrastrukturaga, marketingga va turizm sohasida malaka oshirishga qaratilgan maqsadli investitsiyalar Jizzax viloyati uchun uzoq muddatli katta foyda keltirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Ushbu topilmalar uchun nazariy asos turizmni mintaqaviy rivojlanish vositasi sifatida ko'radigan iqtisodiy nazariyada yotadi. Bu nazariyaga ko'ra, turizm turistlar xarajatlaridan tushumlar, infratuzilmani rivojlantirish va ish o'rinlari yaratish kabi bir qancha iqtisodiy foydalar keltirishi mumkin. Ushbu tadqiqot natijalari, chang'i turizmi infratuzilmasi yaxshi rivojlangan hududlarda iqtisodiy faollik darajasi kamroq rivojlangan hududlarga nisbatan yuqori bo'lishini ko'rsatib, ushbu nazariyani qo'llab-quvvatlaydi. Bu shuni anglatadiki, agar boshqa turizm va rekreatsion faoliyatlar bilan integratsiyalashgan holda amalga oshirilsa,

Jizzaxda chang’i turizmi kengroq iqtisodiy rivojlanishning katalizatori bo’lib xizmat qilishi mumkin.

Ushbu natijalarning ahamiyati ularning mintaqaviy iqtisodiy siyosatga ta’sirida yotadi. Topilmalar shuni ko’rsatadiki, chang’i turizmiga sarmoya kiritish nafaqat maqsadga muvofiq, balki Jizzax viloyatida iqtisodiy o’sishni rag’batlantirish uchun strategik qadam bo’lishi mumkin. Siyosatchilar ushbu natijalarni mintaqaviy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda hisobga olishlari kerak, bu infrastrukturani yaxshilash, mintaqani turizm manzili sifatida targ’ib qilish va turizm sanoatini qo’llab-quvvatlash uchun mahalliy imkoniyatlarni oshirishga qaratilgan bo’lishi kerak. Bundan tashqari, ushbu natijalar chang’i turizmini mintaqadagi boshqa iqtisodiy faoliyatlar, masalan, ekoturizm, madaniy turizm va qishloq xo’jaligiga asoslangan turizm bilan integratsiyalash zarurligini ko’rsatadi, bu esa iqtisodiy foydalarni maksimal darajada oshirishga imkon beradi.

Kelgusidagi tadqiqotlar ushbu topilmalarga asoslanib, Jizzax viloyatida chang’i turizmining uzoq muddatli barqarorligini o’rganishi mumkin. Ushbu tadqiqot hozirgi iqtisodiy ta’sirlarning qisqa muddatli ko’rinishini taqdim etadi, ammo chang’i turizmining uzoq muddatli barqarorligini, ayniqsa, iqlim o’zgarishi kabi potentsial ekologik muammolar nuqtai nazaridan baholash uchun qo’shimcha tadqiqotlar zarur. Bundan tashqari, kelgusidagi tadqiqotlar hududda turizmni rivojlantirishning ijtimoiy-madaniy ta’sirlarini, jumladan, uning mahalliy hamjamiyatlar va madaniy merosga qanday ta’sir qilishi mumkinligini o’rganishi mumkin. Boshqa muhim tadqiqot yo’nalishi bu rivojlanayotgan bozorlarda turizmni rivojlantirish uchun moliyalashtirish modellari tadqiqidir, bu esa Jizzax kabi hududlarga o’zlarining turizm sektorlarini rivojlantirish uchun zarur investitsiyalarni qanday jalb qilishlari mumkinligi haqida tushunchalar berishi mumkin.

Xulosa

Ushbu tadqiqot O’zbekistonning Jizzax viloyatida chang’i turizmini rivojlantirishning katta iqtisodiy salohiyatga ega ekanligini ko’rsatdi. Asosiy topilmalar shuni ko’rsatadiki, chang’i turizmi infratuzilmasiga strategik investitsiyalar bandlik darajasi, daromad miqdori, infratuzilma rivoji va mahalliy biznes o’sishida sezilarli yaxshilanishlarga olib kelishi mumkin. ANOVA tahlili natijalari turizm rivoji darajasi va ijobiy iqtisodiy natijalar o’rtasidagi kuchli bog’liqlikni ta’kidlab, chang’i turizmi mintaqaviy iqtisodiy o’sishning kuchli harakatlantiruvchi omili bo’lishi mumkinligini ko’rsatadi.

Ushbu topilmalarning kengroq ahamiyati ularning mintaqaviy iqtisodiy siyosatga ta’sirida yotadi. O’zbekiston o’z iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish yo’lidagi sa’y-harakatlarini davom ettirar ekan, chang’i turizmi kabi o’ziga xos turizm bozorlarini rivojlantirish barqaror iqtisodiy o’sish uchun maqsadga muvofiq va strategik imkoniyat bo’lib kelmoqda. Tadqiqot shuni ko’rsatadiki, siyosatchilar turizm sohasini qo’llab-quvvatlovchi infratuzilmani yaxshilash, reklama faoliyatini kuchaytirish va imkoniyatlarni oshirish tashabbuslariga e’tibor qaratgan holda, kengroq mintaqaviy rivojlanish strategiyasining bir qismi sifatida chang’i turizmi investitsiyalarini ustuvor vazifa sifatida ko’rishlari kerak.

Bundan tashqari, ushbu topilmalar iqtisodiy ta’sirni maksimal darajada oshirish uchun chang’i turizmini mintaqadagi boshqa turizm va iqtisodiy faoliyat turlari bilan integratsiya qilishning ahamiyatini ta’kidlaydi. Jizzaxning o’ziga xos geografik va iqlimiy afzalliklaridan foydalangan holda, manfaatdor tomonlar keng doiradagi sayyohlarni jalb qiladigan va barqaror iqtisodiy foyda keltiradigan diversifikatsiyalangan turizm portfelini yaratishlari mumkin.

Kelgusidagi tadqiqotlar Jizzax viloyatida changʻi turizmining uzoq muddatli barqarorligiga, ayniqsa, iqlim oʻzgarishi kabi ekologik muammolar nuqtai nazaridan eʼtibor qaratishi kerak. Bundan tashqari, kelgusidagi tadqiqotlar turizmni rivojlantirishning mahalliy hamjamiyatlarga ijtimoiy-madaniy taʼsiri va ushbu rivojlanayotgan bozorga investitsiyalarni jalb qilish uchun samarali moliyalashtirish modellarini aniqlashni oʻrganishi mumkin. Umuman olganda, ushbu tadqiqot kelgusidagi tadqiqotlar uchun mustahkam asos yaratadi va Jizzax viloyatida changʻi turizmining iqtisodiy salohiyatidan foydalanishni maqsad qilgan manfaatdor tomonlar uchun amaliy tavsiyalar beradi.

Adabiyotlar roʻyxati

1. Kilichov, M., & Dolores, T. S. M. (2021). Sustainable heritage tourism development research model at heritage resources. *Ekonomika i Turizm*, 1(1), 54-62.
2. Xayrullayeva, N., & Kilichov, M. (2021). Eco tourist product in Jizzakh region: Potential and development trends, problems use of recreational resources. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).
3. Qizi, K. N. N. (2014). The prosperous ways of the development of eco-tourism in Bukhara region. *Science Time*, 8(8), 21-28.
4. Zhao, W., & Zhang, Y. (2023). The coordinated development of ski tourism, the ecological environment and urbanization in Northeast China. *Journal of Resources and Ecology*, 14(6), 1292-1301. <https://doi.org/10.5814/j.issn.1674-764x.2023.06.017>
5. Qilichov, M. H. (2019). A model of competitive tourism formation based on infrastructure and domestic tourism. *Economics and Innovative Technologies*, 2019(5), 6-10.
6. Xayrullayeva, N., Kadirova, S., & Aripova, M. (2021). Organization of regional tourism based on tourism and innovation cluster. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).
7. Khamidov, O., & Khayrullaeva, N. (2021). Improving management mechanisms for ecotourism in Uzbekistan. *Ekonomika i Turizm*, 1(1), 45-53.
8. Kilichov, M. (2021). The Silk Road at Bukhara (Uzbekistan): Enhancing heritage and local development. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).
9. Xayrullayeva, N., & Kilichov, M. (2021). The essence and main directions of innovative development of the Uzbekistan economy. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).
10. Nematilloevna, K. N., Khabibulloyevna, K. S., & Mahbuba, K. (2021). The economic essence of the system: Natural and recreational areas in tourism sphere. *JournalNX*, 7(03), 21-28.
11. Zhang, Y., & Zhao, W. (2023). The economic sustainability of snow tourism: The case of ski resorts in China. *Journal of Resources and Ecology*, 14(6), 1203-1215.
12. Xayrullayeva, N., Kadirova, S., & Aripova, M. (2021). The role of education and sustainable tourism in achieving cost-effectiveness during a pandemic. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).
13. Kilichov, M., & Hairylaeva, N. N. (2017). Model loop bundling as a basis for the formation of competitive mobility spa complex. In *Sovremennoye Ekologicheskoye Sostoyaniye Prirodnoy Sredy i Nauchno-Prakticheskiye Aspekty Ratsionalnogo Prirodopol'zovaniya* (pp. 1865-1867).
14. Nematilloevna, K. N., Salimovna, N. G., & Muxammedovna, T. M. (2021). Genesis of the essential content of the hotel service as an object of consumer-oriented marketing. *Academic Journal of Digital Economics and Stability*, 12, 54-62.
15. Xayrullayeva, N., & Kilichov, M. (2021). Impact of eco-tourism on regional development in Uzbekistan. *Tsentri Nauchnykh Publikatsiy*, 8(8).